ಈಕ್ವೇಶನ್ಸ್ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗೆ '

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಟ್ರ್ಯಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ನೀತಿ 2014' (ಡ್ರಾಫ್ಟ್)

1. **Preamble** ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ	**ಸಲಹೆಗಳು**
ಭಾರತ ಸಂವಿದಾನದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಘನತೆಯುಳ್ಳ ಜೀವನ ಹಕ್ಕು ಅನುಭವಿಸಲು **ಲಿಂಗ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು (ಲಿ.ಅ. ಸ)ರಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸವುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಸಂವಿದಾನದ ಪರಿಚ್ಛೇದ 15(2) ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಮನ ರಕ್ಷಣೆ ಹಕ್ಕು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.** ಲಿ.ಅ.ಸಂ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಪ್ರವಾಸಿಗರ	ಅನುಚ್ಛೇದ 21 ಜೀವ ಸಂರಕಷಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತ್ಯಂತ್ರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ : ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೊರತು ಯಾರೇ ವ್ಯಕ್ಯಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ರಿ ಸ್ವಾತ್ಯಂತ್ರದವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. **ಪರಿಚ್ಛೇದ 15(2) ಧರ್ಮ, ಮೂಲ ವಂಶ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳ ಅಥವ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರೌವೇ ಯಾವನೇ ನಾಗರೀಕನೂ** **(ಎ) ಅಂಗಡಿಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳು, ಹೋಟೆಲುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನೋರಂಜನ ಸ್ಥಳಗಳು – ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಂಭಂದದಲ್ಲಿ ಅಥವ** **(ಬಿ) ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಥವ ಭಾಗಶಃ ರಾಜ್ಯನಿಧಿಗಳಿಂದ ಪೋಷಿತವಾದ ಅಥವ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾದ ಬಾವಿಗಳನ್ನು, ಕೆರೆಗಳನ್ನು, ಸ್ನಾನಘಟ್ಟಗಳನ್ನು, ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸೇರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಂಬಂದದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಸಮರ್ಥತೆಗೆ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ, ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಅಥವ ಷರತ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರ ತಕ್ಕ ದ್ದಲ್ಲ.**
2. Objectives of the Policy ಲಿ.ಅ.ಸಂರು ಪ್ರವಾಸೊದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಬಾಗವಹಿಸುವುದು ಬರೀ ಪ್ರವಾಸಿಯಾಗಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಸೊದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿ ಅನಾಮಧೇಯತೆಯು ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ಸಡಿಲತೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು	ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವು ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

ಲಿ.ಅ.ಸಂರ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಲಿ.ಅ.ಸಂರು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಗುಳೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ವಿವಿದ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಒದಗಿಸುವ ಕಾರಣ.	ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು: 1. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು : ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಣಗಳು 2. ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ದಿ ನಿರ್ದಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ದ್ವನಿ ಮತ್ತು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕು 3. ಗೌರವದಿಂದ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ರಎಲ್ಲಾ ತರಕಹದ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವದ ಜೀವನವನ್ನು ಆನಂದಿಸಲು
3. <u>Creating an Enabling Environment for the Transgender and Governance</u> ಆಪ್ತ ಸಲಹ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸಹಾಯ ವಾಣಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಪೂ:ರಕ ವಾತವರಣ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಪ್ರವಾಸ್ಯೋಸದಮ ಹಾಗು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ, ದುರುಪಯೋಗ ಮತ್ತ ಇತರ ಸೋಷಣೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಪ್ರವಾಸ್ಯೋಸದಮ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಲ್ಲೀ ಹಿಂಸೆ, ಕಿರುಕಳ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸಬಹುದು. ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳಲ್ಲದೆ ಇತರ ತಾಣಗಳು ಲಿ.ಅ.ಸ ರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿಉವ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಘೋರ ಕಿರುಕಳ ಪ್ರತಿ ದಿನ ವರದಿಯಾಗುತ್ತಲೆ ಇದೆ. ಇದು ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಅನಾಮಧೇಯವು ಲಿ.ಅ.ಸಂ ಶೋಷಣೆಗೆ ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರವಾಸ್ಯೋಸದಮ ಸಂಧರ್ಭಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಆ ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ತಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಕಾರತ್ಮಕ ಪ್ರಚಾರವಿರದ ಹಾಗೆ ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲ ದ್ದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಾಣವು	ಲಿ.ಅ.ಸಂ ಸಹಾಯ ವಾಣಿ (24*7)

ಕಳದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶೋಷಣೆಯ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಧಿಗೆ ಪೋಲಿಸರ ವಿರೋದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕೊಲತೆ **ಸೇರುತ್ತದೆ.**	
ಲಿ.ಅ.ಸಂ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ್ಯೋಸದಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ವಲಯಗಳ ಸೇವೆಯ ಲಭ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆ ಇದ್ದೆ ಇದೆ. ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಆಸಕ್ಥಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಗಮನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಹೋಟೆಲ್/ವಸಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಯದ ಭೇರು ಲಿ.ಅ.ಸಂರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಅವರು ಇತರ ಪ್ರವಾಸಿಗರರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವ ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ದುರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಲ್ಲ. ಈ ನಿರ್ಭಂದ ಇತರ ಬೇಟಿ ಕೊಢುವರಿಗಿಲ್ಲ. ಇತರ ಜನರಿಗೆ ಐಡಿ ಪುರಾವೆಗಳ್ಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಬೇಟಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಮಾತ್ರ ಅಪರಿಚಿತವಾಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೋಟೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ್ಯೋಸದಮ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ದಿನದ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಬಸ್, ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣ, ಉದ್ಯಾನವನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಅಥವ ಕಳ್ಳರನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಮತ್ತಷ್ಟು ನಿಂದನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬಹುದು.	ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಕ್ಕಳ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯ ಮೂಲಕ ಲಿ.ಅ.ಸಂರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವರ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಡನೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಲಿ.ಅ.ಸಂರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಲಿ.ಅ.ಸಂರ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಪ್ರವಾಸಿಯಾಗಲಿ,ಇತರರಾಗಲಿ ಅವರ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಠಿಣ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತು ಕ್ರಮ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಲಿ.ಅ.ಸಂರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿದೆ.
5.<u>Schemes for the Welfare of Transgenders</u> ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲಿ.ಅ.ಸಂ ತಿಳಿದಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.	ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಸಮಿತಿಯು ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗೆ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ

Equations

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಕೆಲ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಭಾಗವಕಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂ ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಪ್ರವಾಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ, ಪ್ರವಾಸಿ ಅನೂಕೂಲಕ್ಕೆ, ಹೋಟೆಲ್ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸ, ಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗಳಂತಹ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಲಿ.ಅ.ಸಂ ಸೂಕ್ತ ಕೆಲಸ/ನೌಕರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ಲಿ.ಅ.ಸಂರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರವಾಸ್ಯೋಸದಮದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಅವರು ನಿಜವಾದ ಗುರುತನನನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸುವವರೆಗೆ. ಅವರು ನಿಜವಾದ ಗುರುತನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅವರನ್ನು ನೌಕರಿಯಿಂದ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರವಾಸ್ಯೋಸದಮ ಉದ್ಯೆಮದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೆಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಾಲಾತಿ ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರವಾಸ್ಯೋಸದಮದಲ್ಲಿ ಲಿ.ಅ.ಸರು ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಬಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಎರಡು ಜೀವನೋಪಾಯಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಖಾತರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದಂತೆ ತಾರತಮ್ಯವಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಸಂವೇದನಾಶೀಲಯ ಅಗತ್ಯ. ರಾಜ್ಯ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗೆ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅ ದಿಕಾರಿಗಳು ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದ ನಡವಳಿಕೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೂವುದು ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ನೌಕರರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ, ಬಿತ್ತಿ ಪತ್ರ, ಜಾಹಿರಾತು ಮೂಲಕ ಲಿ.ಅ.ಸಂರೂ ಸಹಾ ಸಂವಿದಾನ ಪರಿಚ್ಛೆಧ 21 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವೈಯುಕ್ಕಿಕ ಸ್ವಾತ್ಯಂತ್ರ ಮತ್ತ ಜೀವನದ ಹಕ್ಕು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ಆದಾರದಲ್ಲಿ ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸಚಿವಾಲಯವು ರಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಗಿ ಸಿದ್ದಪಡಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆಯು ಲಿ.ಅ.ಸಂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಿ.ಅ.ಸಂರು ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪೋಸ್ಟರ್ಗಳ ಂಉಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು.

	ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯಮಗಳಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯಮಗಳಲಿ ಮೀಸಾಲಾತಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಲಿ.ಅ.ಸಂರ ಗುರುತಿನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಢಬಾರದು. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು ಲಿಂಗ ಆಧರಿಸಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ನೀಡ ದಿರಲು ಸಾದ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇತರೇ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ವಿದಿಸುವ ದರವನ್ನೇ ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗೂ ನೀಡಭೇಕು. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು ಯಾವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಬಾರದು. ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಲಿ.ಅ.ಸಂರಿಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಲಿ.ಅ.ಸಂರಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಾದವರು ಮತ್ತು ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
ಲಿ.ಅ.ಸಂರು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ತಾಣಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದರಿಂದ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ವಲಯದ ಸೇವೆಗಳ ಲಬ್ಯತೆಗೆ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಹೋಟೆಲ್/ವಸರಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಿ.ಅ.ಸರಿಗೆ ಉಳಿಯಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ	
ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಯಾತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು	ಲಿ.ಅ.ಸಂರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡವುಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು.

Equations

ಜೋಗಪ್ಪಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇವರು ಲಿ.ಅ.ಸಂರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಉಪಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣದ ನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಗಪ್ಪಗಳು ಹಾಗು ಇತರ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯವಾಗಿ ಜೋಗಪ್ಪಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಬಂದಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನೃತ್ಯ, ಆಚರನಣೆ, ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಸಾಹಸ ಕಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. **6. Policy Implementation and Review** ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಹಬ್ಬ ಕೂಡ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಧೆ. ದಸರಾ ಹಬ್ಬದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರುಗಳಿಂದ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆಸುವ ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಢುವರು. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್ತಿ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವರು. ದಸರೆಗೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಈ ಲಿ.ಅ.ಸಂರನ್ನು ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿಮೊಗ್ಗ ಈಗ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಎಂದು ಮರು ನಾಮಕರಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಇದು ಸಮೃದ್ದವಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಹಾಗು ಜಲಾಶಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಿದೆ. ಎಲ್.ಜಿ.ಬಿ.ಟಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯಲ್ಲಮ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪ್ರಿಯ	ತಮ್ಮ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯದ ಹಾಗೂ ಇತರ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇಲಾಖೆಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ಧಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಕಾರ ಲಿ.ಅ.ಸರು ಪ್ರದಾನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಆಧರಿದಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವಾಕ್ ಸ್ವಾತ್ಯಂತ್ರ, ಗೌರವದಿಂದ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ವೈಯುಕ್ಕಿಕ ಸ್ವಾತ್ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ನಿಂದನೆ, ಶೋಷಣೆ, ಹಿಂಸೆ ಮುಕ್ತ ಬದುಕು, ಲಿ.ಅ.ಸಂರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಯಾತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಜೋಗಪ್ಪ, ಅಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿರದ ಈ ಸಮುದಾಯವು ಯಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿಗಳು – ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು ದೇವಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಯಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಿಯ ಸಾಹಸ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾ, ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗಳಂದ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮುಂಬೈನಂತಹ ಷಹರಿನಿಂದ ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಿದೆ.	